

DZIAŁALNOŚĆ KOMITETU ZAGOSPODAROWANIA ZIEM GÓRSKICH PAN W OKRESIE 1957-1977

Kazimierz Zabierowski

Zakład Ochrony Przyrody PAN w Krakowie
Z-ca Przewodniczącego Komitetu Zagospodarowania Ziem Górskich PAN

Komitet Zagospodarowania Ziem Górskich PAN w Krakowie utworzony został na mocy Uchwały nr 37 Prezydium Polskiej Akademii Nauk z dnia 17 maja 1957 r. z inicjatywy ówczesnego Sekretarza Wydziału V Nauk Rolniczych i Leśnych PAN prof. dra Mieczysława Czaji. Na inauguracyjnym plenarnym zebraniu Komitetu określone zostały cel i zakres jego działalności. Zasadniczym zadaniem Komitetu jest opracowywanie naukowych podstaw racjonalnego urządzenia gospodarczego ziem górskich i podgórszych. Zasoby przyrodnicze nie powinny być tu niszczone działalnością człowieka, lecz należy je wzbogacić dla dobra ziem górskich i całego kraju.

Powołanie przed 20 laty przez najwyższą instytucję naukową w kraju takiego właśnie Komitetu, pozornie o charakterze regionalnym, było dowodem docenienia znaczenia ziem górskich w całokształcie gospodarki narodowej. Obszary te spełniają bowiem ważne ogólnokrajowe funkcje, od których zależy rozwój wielu gałęzi gospodarki. Wystarczy tu wymienić gospodarkę wodną czy też rekreację. Równocześnie specyficzne warunki środowiska stwarzają konieczność przyjęcia dla tego regionu innych niż dla pozostałych terenów Polski kierunków rozwoju gospodarczego.

Zaplanowanie racjonalnego użytkowania terenu i działalności gospodarczej czy usługowej w tych specyficznych warunkach wymaga współdziałania nauki, która określić powinna optymalne kierunki postępowania w gospodarowaniu zasobami przyrodniczymi ziem górskich. Stąd też do zadań Komitetu należy naukowa analiza i synteza warunków i potrzeb koniecznych do prowadzenia racjonalnie zaplanowanego urządzenia gospodarczego tych ziem, a także koordynacja i inicjowanie problematyki badawczej realizowanej przez różne placówki naukowe.

Istniała wprawdzie wcześniej stosunkowo duża liczba prac naukowych związanych z obszarami górskimi, nie pokrywała ona jednak całego obszaru zainteresowań, ani też wszystkich dziedzin wiedzy, niezbędnych do ujęć kompleksowych¹. Ponieważ skoordynowanie tych działań powierzono Komitetowi, od samego początku istnienia współdziałał on z licznymi placówkami naukowymi.

Obok roli badawczej i koordynacyjnej do zadań Komitetu należy również:

— organizowanie konferencji naukowych o tematyce ważnej dla gospodarki ziem górskich;

— przekazywanie w różnych formach wyników badań naukowych do zastosowania w planowaniu i organizacji życia gospodarczego na tych terenach, a szczególnie przez publikacje, organizowanie terenowych zebrań czy bezpośredni kontakt członków z instytucjami gospodarczymi;

— opracowanie ekspertyz naukowych dla zagadnień szczególnie istotnych i pilnych do rozwiązania.

Rodzaj powyższych zadań miał wpływ na strukturę organizacyjną Komitetu. W początkowym okresie prace Komitetu prowadzone były w dwóch sekcjach terytorialnych: Karpackiej i Sudeckiej. Zaistniała jednak potrzeba powołania w roku 1967 również sekcji Świętokrzyskiej, która nadal prowadzi swą działalność. Terytorialny układ sekcji jest wynikiem specyfiki przyrodniczej i gospodarczej poszczególnych grup górskich, co powinno znaleźć odzwierciedlenie również w doborze tematyki badawczej. Utrzymanie w strukturze organizacyjnej Komitetu podziału na sekcje pozwala równocześnie zwiększyć grono osób współpracujących spośród naukowców i praktyków nie będących członkami Komitetu.

Oprócz sekcji działających permanentnie w całym okresie istnienia Komitetu, powoływane były i inne wewnętrzne jednostki organizacyjne. Na przykład w roku 1969 powołano następujące zespoły:

- koordynacji badań międzynarodowych i współpracy zagranicznej,
- koordynacji badań krajowych,
- prognoz,
- wydawniczy.

Pierwsze trzy zespoły działały tylko przez okres jednej kadencji, tj. do końca 1971 roku. Również w kadencji 1969-1971 istniały w Komitecie dwa zespoły problemowe, obejmujące swym działaniem następujące zagadnienia:

- zagospodarowanie zbiorników wodnych i ich otoczenia,

¹ Terytorialny i merytoryczny podział publikacji dotyczących tematyki górskiej podano w zestawieniu.

— zagospodarowanie ziem górskich w związku z koncepcją drogi Sudecko-Karpackiej.

Wielorakość funkcji, jaką narzuca specyfika ziem górskich i związana z nią szeroka działalność, którą podjął Komitet w związku z rozwojem gospodarczym i społecznym tego regionu, skłoniły go do podjęcia inicjatywy i starań o powołanie w Polskiej Akademii Nauk stałej placówki naukowo-badawczej, której zadaniem byłyby studia dla projektowanych syntez dotyczących racjonalnego zagospodarowania ziem górskich.

Uchwałą nr 9 Prezydium Polskiej Akademii Nauk z dnia 8 XI 1963 r. powołany został Zakład Gospodarki Górskiej PAN z siedzibą w Krakowie, który analogicznie do układu sekcji w Komitecie miał dwie Pracownie: we Wrocławiu i w Kielcach. Po połączeniu w 1969 r. Zakładu Gospodarki Górskiej z Zakładem Ochrony Przyrody PAN w Krakowie rolę tę spełniała Pracownia Gospodarki Górskiej tegoż Zakładu, przekształcona w 1970 r. na Pracownię Ekonomiki Przyrody. Jej pracownicy nadal biorą czynny udział w pracach Komitetu. Pomimo tego faktu, z perspektywy 8 lat nasuwa się wątpliwość, czy słuszna była decyzja w odniesieniu do Zakładu Gospodarki Górskiej. Brak samodzielnej placówki naukowej wielodyscyplinowej dla prowadzenia badań podstawowych z zakresu problematyki górskiej daje się często odczuć w naszych warunkach i to z punktu widzenia potrzeb gospodarczych, jak też ochrony szczególnych wartości środowiska górskiego. Placówki takie od lat istnieją w innych krajach i wykazują wzrastające trendy rozwojowe.

Działalność Komitetu w dużym stopniu zależna jest od jego składu osobowego². W tym miejscu pragnę podkreślić, że liczba członków w poszczególnych kadencjach ulegała znacznym wahaniom: od 52 i 58 członków w pierwszych — do około 20 członków w ostatnich kadencjach. Ograniczenia te ujemnie wpłynęły na działalność Komitetu. Realizacja kompleksowej tematyki, która w przypadku obszarów górskich jest niezbędna, chociażby z punktu widzenia tworzenia podstaw naukowych optymalnego gospodarowania w górach, wymaga odpowiedniego doboru specjalistów, co rzutuje na bezwzględną liczbę członków. W tej sytuacji dobrze, że poprzez swoje Sekcje Komitet włączał do prac dodatkowo 50 do 60 osób.

Działalność Komitetu w całym 20-letnim okresie jego istnienia prowadzona była zgodnie z ustalonym celem i programem. Początkowo prace Komitetu wykonywane były głównie w obrębie poszczególnych dyscyplin naukowych, by uzyskać niezbędne uzupełnienia do ujęć syntetycznych w zakresie racjonalnego zagospodarowania ziem górskich, przy zachowaniu równowagi w środowisku przyrodniczym. Szczególną uwagę zwrócono

² Spis członków Komitetu w poszczególnych kadencjach podano w zestawieniach.

na poznanie i ocenę środowiska przyrodniczego. Jest to niezbędnym warunkiem prawidłowego zagospodarowania i stanowi jedną z podstaw planowania gospodarczego, zmierzającego do określenia optymalnej struktury przestrzenno-ekonomicznej kraju. W regionie górskim, w którym gospodarka człowieka jest szczególnie związana ze środowiskiem przyrodniczym i od niego w wysokim stopniu uzależniona, potrzeba poznania warunków naturalnych występuje ze szczególną ostrością.

W badaniach środowiska przyrodniczego zwracano przede wszystkim uwagę na te elementy, które mają ścisły związek z zagadnieniami rolnymi i leśnymi, czy też wpływają na inne funkcje gospodarcze oraz rozwój turystyki. Dużo miejsca poświęcano więc różnicowaniu klimatycznemu tych obszarów oraz zagadnieniom wodnym.

W zakresie problematyki rolniczej w pierwszym rzędzie uwzględniano zagadnienia użytkowania ziemi, ze szczególnym nasileniem prac w kierunku racjonalnego przebiegu granicy rolno-leśnej. Dużo uwagi poświęcono rozmieszczeniu i rejonizacji produkcji rolnej. Badano kierunki produkcji roślinnej i zwierzęcej, możliwości rozwoju sadownictwa i warzywnictwa. Na tle problematyki rejonizacyjnej przystąpiono do konstruowania modeli gospodarstw indywidualnych i przedsiębiorstw rolniczych.

Znacznie mniejszy udział w pracach Komitetu posiadała problematyka leśna. Skierowana ona była w głównej mierze na ustalenie właściwego przebiegu granicy rolno-leśnej, a także na określenie funkcji lasów górskich oraz wycenę ich naturalnej zasobności. W pierwszym etapie prac Komitetu problematyka leśna związana była z rejonem Bieszczadów i tych przemian, jakie tam wystąpiły wskutek przesunięć demograficznych.

Przez cały okres działalności Komitetu znaczną uwagę poświęcano szeroko pojętym zagadnieniom wodnym w górach, począwszy od poznania zasobów wodnych tych terenów i ich rozdysponowania, przez badanie skutków okresowych wezbrań wód i koncepcje w zakresie zabudowy zbiornikami rzeki Dunajec, aż do problemów właściwego zagospodarowania zbiorników wodnych i ich otoczenia. Wyrazem zainteresowania tymi właśnie problemami jest m. in. tematyka bieżącej konferencji naukowej.

Innym kompleksowo ujmowanym problemem w działalności Komitetu jest szeroko pojęta turystyka. Rozpatrywana ona była tak od strony warunków dla jej rozwoju, poszczególnych jej form, jak też problemów organizacyjnych. Ścisłe z tym kierunkiem działania związane były zagadnienia uzdrowiskowe i komunikacyjne, w tym koncepcja drogi Sudecko-Karpackiej.

Od roku 1969 profil prac Komitetu uległ częściowej zmianie w kierunku koncentracji tematyki. Pogłębiona została problematyka z zakresu środowiska przyrodniczego oraz rozmieszczenia i rejonizacji produkcji

rolniczej w powiązaniu z organizacją gospodarstw. Zaniechano tematyki z zakresu drzewnictwa, fotogrametrii, kartografii, zagadnień społeczno-prawnych i historycznych, jak też prac dotyczących konstrukcji i działania maszyn rolniczych. Równocześnie starano się, by jednakowa problematyka realizowana była przez sekcje: Karpacką, Sudecką i Świętokrzyską. Takie ustawienie miało na celu wykazanie podobieństwa i zróżnicowania opracowywanych zagadnień w poszczególnych grupach górskich. Uzyskane w ten sposób wstępne syntezы miały określić stopień poznania opracowywanych zagadnień i wskazać te odcinki, które wymagają dalszych szczegółowszych badań naukowych.

Otrzymane na tej podstawie rozeznanie w zakresie potrzeb badań naukowych wpłynęło na ukierunkowanie programu działania w okresie od roku 1972, kiedy to w planie badawczym nasilono prace nad następującymi zagadnieniami:

- zagospodarowanie otoczenia zbiornika wodnego w Różnowie, a w dalszej kolejności wszystkich zaporowych zbiorników wodnych w górach;
- formami pastewnego użytkowania ziemi i organizacją wybranych technologii produkcji rolniczej w specyficznych warunkach górskich.

Opracowywane zagadnienia w ramach przedstawionej problematyki zostały w większości opublikowane w wydawnictwach Komitetu, częściowo również w innych czasopismach naukowych i popularno-naukowych, by na tej drodze m. in. zapewnić szybsze ich upowszechnienie i wykorzystanie w praktyce gospodarczej. Do roku 1958 Komitet korzystał z wydawnictw Wydziału V PAN, a następnie uzyskał własne wydawnictwo, które od 1966 r. nosi tytuł „Problemy Zagospodarowania Ziemi Górskich”. Łącznie Komitet wydał 37 zeszytów, w tym 32 zeszyty własnego wydawnictwa. W wydawnictwie tym ukazywały się prace związane z planem badawczym Komitetu, materiały z konferencji naukowych oraz artykuły naukowe z zakresu tematyki górskiej, składane do druku przez placówki naukowe współpracujące z Komitetem³.

Wszystkie opracowania, stanowiące plon działalności Komitetu, publikowane i nie publikowane, zostały włączone do własnego archiwum i stanowią często materiał wyjściowy do dalszych prac. Między innymi są one pomocne w przygotowaniu syntetycznego opracowania dla polskich Karpat w ramach programu MaB-6 „Wpływ działalności człowieka na ekosystemy górskie i tundrowe”.

Komitet Zagospodarowania Ziemi Górskich PAN wypracował własne rzadko spotykane w innych komitetach formy efektywnego współdziałania z praktyką gospodarczą. Coroczne konferencje naukowe i terenowe zebrania plenarne stworzyły możliwość przekazywania wyników badań do

³ Statystyczny przegląd wydawnictw zamieszczono w zestawieniach.

praktycznego stosowania oraz przejmowania przez naukę inicjatyw ze strony gospodarki w zakresie ważnych i aktualnie potrzebnych tematów. W okresie od 1975 do 1976 r. odbyło się takich konferencji 17, w tym 2 sympozja międzynarodowe — jedno dotyczące granicy rolno-leśnej, a drugie problemów gospodarki górskiej w badaniach krajów europejskich⁴. To ostatnie sympozjum dało obraz nie tylko osiągnięć Komitetu, ale było wyrazem wielostronności rozpatrywanych zagadnień i konieczności zintensyfikowania dalszych prac na skutek wytwarzających się nowych potrzeb naszej gospodarki narodowej.

Przedstawiona na sympozjum problematyka wykazała, że w stosunku do innych krajów Polska posiada wiele cennych wyników w kształtowaniu podstaw naukowych dla specyficznych terenów górskich. Inną formą współpracy z praktyką były ekspertyzy naukowe zamawiane przez jednostki gospodarcze lub podejmowane z inicjatywy Komitetu⁵.

Spośród szerokiej problematyki realizowanej przez Komitet Zagospodarowania Ziemi Górskich PAN wiele zagadnień miało charakter pionierski pod względem metodycznym, kompleksowego spojrzenia, czy też reakcji na zapotrzebowanie społeczne. Z ich długiej listy uważam za konieczne przypomnienie niektórych najważniejszych. Są to przede wszystkim:

1. Studium nad organizacją gospodarki wodnej na górnym Dunajcu.
2. Zasady budowy ośrodków zarybieniowych.
3. Zasady zagospodarowania zaporowych zbiorników wodnych i ich otoczenia na przykładzie zbiornika Rożnowskiego.
4. Kierunki zagospodarowania Bieszczadów i Beskidu Niskiego.
5. Koncepcja górskiej turystycznej drogi Sudecko-Karpackiej i zagospodarowania jej otoczenia.
6. Badania nad rozmieszczeniem i rejonizacją produkcji rolniczej w górach z uwypukleniem racjonalnego użytkowania ziemi.
7. Przyrodnicze podstawy racjonalnego zagospodarowania rejonu Sudeców.
8. Organizacja gospodarstw, przedsiębiorstw rolnych i produkcji w specyficznych warunkach górskich.
9. Ocena stanu produkcyjnego i kierunki zagospodarowania górskich użytków zielonych.
10. Opracowanie zasad wyznaczania granicy rolno-leśnej w nawiązaniu do poprawy bilansu wodnego, intensyfikacji produkcji rolniczej i ochrony przyrodniczo cennych obszarów.
11. Opracowanie bibliografii ziem górskich, której I część została opublikowana w numerze 7 wydawnictwa Komitetu.

⁴ Wykaz konferencji i ich tematykę podano w zestawieniach.

⁵ Patrz zestawienie ekspertyz.

W okresie 20-letniej działalności Komitetu realizowana kompleksowa problematyka przyczyniła się do rozwoju metod badawczych i form organizacyjnych w pracach zespołowych, a także zwielokrotnienia osiągnięć w szczegółowych dyscyplinach naukowych, głównie przyrodniczych i ekonomiczno-społecznych. Potwierdza to słuszność przyjętego przed laty programu działania, który powinien być nadal realizowany. Obecna konferencja zapewne wzbogaci go pod wielu względami, wysuwając nowe problemy i rozwijając dotychczasowe.

I. Terytorialny i merytoryczny podział prac dotyczących tematyki górskiej w Polsce publikowanych w czasopiśmie w okresie od 1963 do 1971 r.

Zakres tematyczny	Problematyka ogólna	Karpaty	Sudety	Góry Świętokrzyskie	Razem
Zagadnienia społeczno- -ekonomiczne	105	72	13	1	191
Geografia fizyczna	231	349	65	23	668
Leśnictwo	73	123	14	14	224
Rolnictwo	307	158	71	2	538
Ochrona przyrody	60	120	20	17	217
Razem	776	822	183	57	1838

II. Liczba członków i skład osobowy Komitetu w poszczególnych kadencjach

1. Liczba członków w poszczególnych kadencjach

1957-1959 — 52 członków	1969-1971 — 35 członków
1960-1962 — 58 członków	1972-1974 — 18 członków
1963-1965 — 35 członków	1975-1977 — 22 członków
1966-1968 — 40 członków	

2. Kolejni przewodniczący Komitetu

Prof. dr Mieczysław Czaja	1957-1958	Prof. dr Karol Starmach	1960-1968
Prof. dr Eugeniusz Ralski	w latach 1957-1958 z-ca przewodniczącego Komitetu, funkcję przewodniczącego przejął po śmierci prof dr M. Czaji	Prof. dr Antoni Wrzosek	1969-1971
		Prof. dr Józef Kubica	1972-1977

3. Kolejni sekretarze naukowcy Komitetu

Doc. dr Halina Bier	1957-IX 1965
Prof. dr K. Zabierowski	X 1965-1971
Doc. dr Jan Pocij	1972-1977

4. Członkowie Komitetu w okresie 1957-1977

Prof. dr Bolesław Adamczyk	1972-1977	Prof. dr Mieczysław Klimaszewski	1957-1962
Prof. dr Stanisław Bac sen.	1957-1968	Prof. dr Edward Komornicki	1969-1971
Doc. dr Stanisław Bac jun.	1975-1977	Prof. dr Tomasz Komornicki	1969-1971
Prof. dr Wacław Balcerski	1957-1959	Prof. dr Ryszard Kostuch	1972-1977
Prof. dr Helena Bączkowska	1960-1962	Doc. dr Adam Kotarbiński	1957-1962
Doc. dr Halina Bier	1957-1968	Prof. dr Stanisław Kowaliński	1957-1965
Prof. dr Leon Bocheński	1957-1959		1969-1971
Mgr inż. Hubert Bodnar	1960-1965	Doc. dr Marian Koziej	1975-1977
Doc. dr Jan Borkowski	1975-1977	Prof. dr Aniela Kozłowska	1960-1962
Prof. dr Juliusz Braun	1969-1974	Mgr inż. Jan Krasicki	1957-1968
Prof. dr Wacław Brzeziński	1957-1968	Prof. dr Jerzy Kruczała	1957-1974
Prof. dr Michał Chilczuk	1960-1968	Mgr Władysław Krygowski	1960-1965
Prof. dr Jan Ciołek	1957-1962	Prof. dr Franciszek Krzysik	1957-1971
Prof. dr Jan Chmielewski	1957-1968	Prof. dr Józef Kubica	1960-1977
Prof. dr Zbigniew Chwalibóg	1960-1962	Prof. dr Stanisław Kuczborski	1957-1962
Prof. dr Mieczysław Czaja	1957-1959	Mgr inż. Ludwik Kulig	1966-1968
Prof. dr Marian Czerwiński	1966-1968	Prof. dr Juliusz Lambor	1957-1959
Prof. dr Kazimierz Dębski	1960-1965	Mgr inż. Walery Lenkiewicz	1960-1965
Prof. dr Kazimierz Dobrowolski	1957-1959	Prof. dr Tadeusz Lityński	1969-1971
Prof. dr Bohdan Dobrzański	1960-1962	Doc. dr Karol Lutman	1960-1965
Prof. dr Józef Dzieżyc	1960-1965	Prof. dr Kazimierz Majewski	1966-1968
	1969-1971	Dr inż. Eberhard Makosz	1972-1977
Prof. dr Jerzy Fabijanowski	1957-1977	Prof. dr Teodor Marchlewski	1960-1962
Prof. dr Bronisław Ferens	1957-1962	Dr Włodzimierz Marcinkowski	1957-1959
Prof. dr Kazimierz Figuła	1957-1968	Mgr inż. Józef Marek	1957-1959
Prof. dr Jan Filipek	1972-1977	Prof. dr Zbysław Martin	1966-1968
Prof. dr Zygmunt Filipowicz	1957-1959	Mgr inż. Tadeusz Misiewicz	1960-1971
Prof. dr Zbigniew Gertych	1957-1971	Prof. dr Mieczysław Nowak	1960-1971
Prof. dr Tadeusz Gieruszyński	1957-1962	Prof. dr Michał Orlicz	1960-1962
Prof. dr Walery Goetel	1957-1971	Prof. dr Bronisław Oyrzanowski	1957-1959
Prof. dr Stefan Golachowski	1969-1971	Prof. dr Stanisław Papierkowski	1960-1962
Prof. dr Józef Gołąb	1957-1959	Prof. dr Bogumił Pawłowski	1957-1962
Prof. dr Józef Góralczyk	1957-1959	Dr Hanna Pieńkowska	1957-1962
Prof. dr Zygmunt Grodziński	1957-1962	Doc. dr Jan Pociąg	1972-1977
Prof. dr Mieczysław Hess	1969-1977	Prof. dr Piotr Prochal	1969-1977
Prof. dr Zygmunt Hryncewicz	1969-1977	Mgr Karol Raczyński	1960-1962
Prof. dr Alfred Jahn	1957-1965	Prof. dr Eugeniusz Ralski	1957-1971
	1969-1977	Prof. mgr Jan Różycki	1957-1971
Prof. dr Juliusz Jakóbiec	1957-1968	Doc. dr Zbigniew Rubinowski	1975-1977
Doc. dr Stefan Jarosz	1957-1959	Prof. dr Antoni Sabatowski	1957-1959
Prof. dr Stanisław Jelowicki	1960-1962	Prof. dr Julian Sawicki	1960-1962
	1966-1968		1966-1971
Prof. dr Marian Juny	1957-1965	Prof. dr Stefan Schmidt	1960-1968
Prof. dr Zbigniew Kajetanowicz	1966-1968	Prof. dr Adam Schmuck	1969-1971
Prof. dr Stanisław Kapuściński	1957-1962	Mgr inż. Stanisław Smólski	1957-1971
Prof. dr Jan Kiełpiński	1957-1971	Prof. dr Bolesław Smyk	1969-1971
		Doc. mgr Stanisław Sobolewski	1957-1962

Prof. dr Stanisław Sokołowski	1957-1959	Prof. dr Seweryn Wysłouch	1957-1959
Prof. dr Leszek Starkel	1969-1977	Prof. dr Tadeusz Wojtaszek	1969-1971
Prof. dr Karol Starmach	1960-1977	Prof. mgr inż. arch. Zbigniew Wzorek	1957-1977
Prof. dr Wincenty Styś	1957-1959	Prof. dr Stanisław Wróbel	1972-1977
Prof. dr Władysław Szafer	1957-1968	Prof. dr Antoni Wrzosek	1969-1977
Prof. dr Henryk Swidziński	1957-1962	Prof. dr Kazimierz Zabierowski	1965-1977
Doc. dr Władysław Swidziński	1969-1971	Prof. dr Eugeniusz Zaczyński	1960-1962
	1975-1977	Prof. dr Kazimierz Zarzycki	1972-1974
Prof. dr Stanisław Tolpa	1960-1965	Prof. dr Juliusz Zborowski	1957-1962
Prof. dr Adam Wierny	1972-1977	Prof. dr Stanisław Zych	1969-1971
Mgr Janusz Wiltowski	1969-1971		

III. Zestawienie ilości prac zamieszczonych w wydawnictwach Komitetu z uwzględnieniem podziału terytorialnego

Nazwa i nr	Rok wydania	Objętość arkuszy wydawniczych	Karpaty	Sudety	Góry Świętokrzyskie	Ogólne problemy górskie
Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych						
14	1958	16	10	1	—	—
19	1959	24	6	—	—	—
30	1961	10	1	—	—	—
37	1962	19	7	1	—	—
162	1975	55	44	9	3	20
Zeszyty Komitetu						
1	1963	17	4	—	—	1
2	1963	12	14	—	—	—
3	1963	18	2	—	—	—
4	1963	14	—	—	—	1
5	1963	13	—	6	—	—
6	1966	19	—	—	—	1
7	1964	11	—	—	—	4
8	1964	12	—	8	—	—
9	1965	18	—	—	—	15
10	1965	10	3	—	—	—
11	1965	24	16	—	—	—
12	1966	14	—	7	—	—
13	1966	6	—	—	—	1
Problemy Zagosp. Ziem Górskich						
1 (14)	1966	14	6	1	—	—
2 (15)	1967	16	10	—	—	—
3 (16)	1967	18	8	2	—	—
4 (17)	1967	10	—	—	5	—
5 (18)	1969	17	5	—	—	—

6 (19)	1968	17	7	2	—	—
7 (20)	1968	17	1	—	—	—
8	1969	13	1	—	2	—
9	1971	17	4	3	—	—
10	1972	19	4	3	—	—
11	1973	15	13	3	—	—
12	1973	13	5	—	—	—
13	1974	11	2	2	1	—
14	1975	10	5	—	—	—
15	1975	8	—	—	1	—
16	1976	14	15	1	—	—
17	1976	16	6	3	—	—
18	1977	14	11	1	—	3
Razem		571	210	51	12	46

IV. Zestawienie konferencji organizowanych przez Komitet

Rok	Charakter konferencji	Dni	Tematyka
1957	krajowa	2	Określenie form organizacyjnych i kierunków działania Komitetu
1963	międzynarodowa	5	Problemy granicy rolno-leśnej
1964	krajowa	2	Problemy przyrodnicze w Sudetach Zachodnich
1966	krajowa	1	Środowisko przyrodnicze Gór Świętokrzyskich
1967	krajowa	2	Problematyka badawcza Gór Świętokrzyskich
1967	krajowa	3	Dotychczasowa działalność Komitetu i program dalszej pracy
1968	krajowa	6	Podstawy naukowe zagospodarowania ziem górskich w związku z koncepcją drogi Sudecko-Karpackiej
1969	krajowa	2	Problemy przyrodnicze i rolnicze oraz aktywizacja gospodarcza rejonu Sudetów
1970	krajowa	2	Człowiek i środowisko w regionie świętokrzyskim
1970	krajowa	2	Problemy zagospodarowania rolniczo-leśnego Bieszczadów
1971	krajowa	2	Problemy wypasowe w Sudetach
1972	międzynarodowa	5	Problemy gospodarki górskiej w badaniach krajów europejskich
1973	krajowa	3	Zagospodarowanie trwałych użytków zielonych w Bieszczadach
1974	krajowa	1	Badania nad zagospodarowaniem otoczenia zbiornika wodnego w Rożnowie
1974	krajowa	1	Wymiana poglądów pracowników nauki i administracji państwowej na temat kształtowania środowiska przyrodniczego regionu sudeckiego

1975	polsko-słowacka	6	Zagospodarowanie wiekoobszarowych górskich użytków zielonych
1976	krajowa	3	Naukowe podstawy rozwoju gospodarczego Sudetów

V. Wykonane ekspertyzy

Rok	Temat	Odbiorca
1965	Uwagi do projektu Resortowego Programu Prac Naukowo-Badawczych w rolnictwie na lata 1971-1975	Ministerstwo Rolnictwa
1967	Stanowisko Komitetu Zagospodarowania Ziemi Górskich w sprawie stanu i kierunków rozwoju produkcji rolniczej na terenie woj. krakowskiego i rzeszowskiego	Rada Naukowo-Techniczna przy Ministrze Rolnictwa
1970	Opinia dotycząca studium techniczno-ekonomicznego drogi Karpackiej	Centralny Zarząd Dróg Publicznych i Komisja Planowania przy R.M.
1970	Ocena kierunków rozwoju produkcji zwierzęcej w gospodarstwach wielkoobszarowych i indywidualnych w rejonie górskim woj. rzeszowskiego	Wojew. Pracownia Planów Regionalnych w Rzeszowie
1970	Określenie przesłanek oraz ocena programu scalania na lata 1971-1975 w regionie krakowskim	Wojew. Pracownia Planów Regionalnych w Krakowie
1970	Opis przyczyn i analiza skutków powodzi w lipcu 1970 na obszarze „karpaccich dopływów Wisły	Okręgowy Zarząd Wodny w Krakowie
1970	Opracowanie i analiza materiałów dotyczących ruchu turystycznego w regionie świętokrzyskim za rok 1970	PWRN Kielce
1972	Problemy gospodarcze i naukowo-badawcze dotyczące rolnictwa w Polsce Południowej	Komisja Rolnictwa i Przem. Spożywczego Sejmu PRL
1972	Istotne problemy racjonalnego rozwoju produkcji w regionie górskim	Komisja Rolnictwa i Przemysłu Spożywczego Sejmu PRL
1972	Uwagi do projektu uchwały Rady Ministrów w sprawie rolniczego zagospodarowania Sudetów	Sekretarz PAN oraz MSWiT
1973	Ocena pierwszych doświadczeń z zakładania sadów kompleksowych	Spółdz. Ogrodnicza
1973	Wstępna analiza dotychczasowego wykorzystania łąk i polan tatrzańskich	Tatrzański Park Narodowy
1974	Zasady organizacji wielkostadnych pastwisk w terenach górskich	Wydział Rolnictwa WRN
1974	Naukowe podstawy zagospodarowania obrzeża zbiornika Chęciny — Brzegi	WRN Kielce

Казимеж Заберовски

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КОМИТЕТА ОСВОЕНИЯ ГОРНЫХ ЗЕМЕЛЬ
ПОЛЬСКОЙ АКАДЕМИИ НАУК В ПЕРИОД 1957-1977 ГГ.

Резюме

Основной целью деятельности Комитета является разработка научных основ рационального хозяйства и землеустройства в горах и предгорных районах. Наряду с научным анализом и синтезом в данной области, к задачам Комитета принадлежит координация и инициирование исследовательской проблематики, реализованной разными научными учреждениями, организация конференции, публикация результатов исследований и разработка экспертиз.

Работы Комитета проводятся в территориальных секциях и в организационно-отраслевых коллективах. В период 1964-1969 гг. существовал созданный по инициативе Комитета Отдел горного хозяйства Польской Академии Наук, который позже был соединен с Отделом охраны природных ресурсов Польской Академии Наук. Членами Комитета являются специалисты в области горных проблем из разных научных дисциплин.

Особое внимание в работах Комитета уделяется изучению и оценке природной среды. В сельскохозяйственной проблематике учитывается землепользование, размещение и районирование производства и организация хозяйств. Лесоводство занималось принципами установления границы между сельскохозяйственными и лесными угодьями, функциями горных лесов и оценкой их продуктивности. Яного внимания уделялось вопросам водного хозяйства в горах и туризму.

Результаты исследований публиковались в первую очередь в собственном журнале, а организованные ежегодно научные конференции делали возможным обсуждение в кругу научных работников и практиков проблем имеющих существенное значение для горных площадей.

Kazimierz Zabierowski

ACTIVITY OF THE COMMITTEE ON MANAGEMENT OF MOUNTAIN LANDS,
POLISH ACADEMY OF SCIENCES, IN THE PERIOD 1957—1977

Summary

A basic aim of the Committee's activity in working out scientific fundamentals of rational management of mountain and submontane lands. Beside scientific analysis and synthesis in this domain, that are coordination and initiation of the research problematics realized by various research units as well as organization of conferences, publication of investigation results and working out expertises, which belong to the tasks of the Committee.

The works of the Committee are carried out in territorial sections and organizational and branch groups. In the period 1964—1969 the Department of Mountain Economy, Polish Academy of Sciences, called into existence on the Committee's ini-

tiative, was working; it was joined later on to the Department of Nature Protection, Polish Academy of Sciences. Members of the Committee are specialists on mountain problems from various scientific branches.

A particular attention in works of the Committee is paid to recognition and estimation of the natural environment. In the agricultural problematics land use, distribution and zoning of production and organization of farms are taken into consideration. In forestry it was dealt with marking the borders between agricultural and forest lands, functions of mountain forests and estimation of their productivity. Much attention was paid to water economy problems in mountains and to tourism.

The investigation results were published mainly in the own periodical, whereas scientific conferences held every year rendered possible to discuss in the circle of scientists and practitioners problems being of significance from mountain areas.